

ХАЙ ЖИВЕ ЄДНІСТЬ КРАЮ І ЕМІГРАЦІЇ !

- X -

ХАЙ ЖИВЕ СПІЛЬНИЙ ВСЬУКРАЇНСЬКИЙ
РЕВОЛЮЦІЙНО-ВИЗВОЛЬНИЙ ФРОНТ БОРСТЕМ ! ! !

- X -

ХАЙ ЖИВЕ
РЕВОЛЮЦІЙНИЙ УРЯД УКРАЇНИ -
УКРАЇНСЬКА ГОЛОВНА ВИЗВОЛЬНА РАДА ! ! !

-XXX-

СЛАВА
УКРАЇНСЬКІЙ ПОВСТАНЧІЙ АРМІЇ ! ! !

- X -

ВСІ НАШІ ЗУСИЛКИ
І ВСІ НАШІ ТРУДИ ПІДДАНО НА ПОТРЕБИ ВІЙСЬКА
І СТАРШИНАМ НАШОЇ СЛАВНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ПОВСТАНЧОЇ
АРМІЇ /-УПА-/ ПІДПОЛЬНИМ ВОЮЮЧИМ УКРАЇНСЬКОГО НА-
ЦІОНАЛЬНО-ВИЗВОЛЬНИЦЬКОГО ФРОНТУ І ВСЬОМУ УКРАЇНСЬКОМУ НА-
РОДОВІ, ЩО БОРЕТЬСЯ НА РІДНИХ ЗЕМЛЯХ !

Марко Біра

СІМ ЛІТ ВИЗВОЛЬНИХ ЗМАГАНЬ.
/1938-1945/

І. В с т у п .

Останнє українське покоління на всіх Українських Землях, а напевно й за океаном, народжувалося й зростало під безпосереднім враженням і впливом Збройного Зриву 1917-21рр. Невдача одержаної збройної боротьби, упадок Української Держави та наслідки цієї катастрофи наклали свою нестерту печать на душу, характер, думки й почування молодого покоління. Провідною ідеєю самовиховання й усіх починань цього покоління стало незламне рішення - підготувати й перевести новий зрив і здобути та закріпити назавжди те, чого з різних причин не могли досягнути наші батьки: Українську Самостійну Соборну Державу. Ця ідея лягла в основу всіх українських самостійницьких революційних організацій, що повстали й діяли будьде на Українських Землях в періоді після 1921 року, зокрема: Української Рішської Організації на ЗУЗ, Братства Українських Державників /БВД/, Спілки Визволення України /СВУ/ та Хвилювистів на ОСУЗ і зрешті - наймогутнішої соборницької - Організації Українських Націоналістів /ОУН/. Значення цих організацій, зокрема останньої - ОУН, для дальшого ходу історії українського народу є прямо епохальне. В них і під їхнім безпосереднім впливом - переродилося ціле українське покоління доби після першої світової війни. Ніякі протизаходи й репресії окупантів України не були в силі спинити цього процесу регенерації українського народу. Ні тюрми, ні концлягери, ні тортури, ні шибениці, ні розстріли, ні голодові масакри, ні пацифікації, - ніщо не могло вже збити розбудженої волі народніх мас до незалежного державного життя. Молоде українське покоління йшло пробоем до своєї мети.

2. Перша проба сил /1938-39/.

Напередодні другої світової війни українські землі, зокрема на ЗУЗ, були схожі на розігрітий котел, в якому клекоче притаєна сила, готова кожної хвилини до вибуху. І Європі назрівали переломові події. Йшло до війни. Західний демократичний шасливіший світ з трогою слідував за розвитком подій. Війна для нього була чимсь найжахливішим. Не так воно було, на жаль, на сході Європи. Для нас, українців, як для народу, страшнішою від війни була перспектива довготривалого "миру". Пишемо з лапках "миру", бо для України його фактично не було. Український народ не жив, а дусився під нестерпним тягарем зороних займанців. Окупанти українських земель, трактували український народ тільки як погній для свого паразитарного росту. Вони, як опирі висисали з нього кров, а всякий прояв спротиву нещадно давили. Зокрема жахлива, безнадійна доля судилася українському народові під ярмом більшовицької Москви. Ристачить сказати, що за 20 років т.зв. "мирного будівництва" Москва вигубила біля 20 міль. українського населення. Чка війна коштувала стільки жертв у білянсі будьякого народу? Чи можна отже дивуватися, що всі українці бажали собі зміни тої жахливої долі? Єдиний рятунек від повної фізичної заглади в добі "миру" добачували українці у війні, цьому остаточному регуляторові відносин між народами.

Укр Дед
СІМ ЛІТ Боротьби Українського
НАРОДУ 1938-1945

Від війни українці багато для себе сподівалися. - "Крім кайданів, не маємо більше нічого до страчення, а зискати можемо все! Так званий "мир" коштує нас без порівняння більше, як найбільш кривава війна!" - З такими поглядами можна було в нас не раз стрінутися при розгляданні можливостей і перспектив війни. Хто і де мав би розпочинати ту війну - це була справа другорядна. - "Хай тільки зачнетися, а вже від нас самих буде залежати, чи зуміємо ми її використати як слід для нашого остаточного визволення. Другої такої нагоди, як була в 1917 році, ми вже не прогавимо!" - Так говорили в нас завзятці, а було їх чимало.

Вибух німецько-чеського конфлікту в 1938 році прийняв загальне українське, як початок дуже ризикованого, але неминучого процесу, що мав довести до нового, можливо кращого впорядкування відносин в Європі. Війна наближалася до українських земель. Найдалше на південний захід висунений шматок української території - Карпатська Україна вступила в вир світових подій. Для українців настала велика година проби. Народ заворушився. Не тільки в Ужгороді й Хусті, не тільки у Львові й інших містах України, але й на чужині, за океаном, демонстрували многотисячні українські маси, домагаючись волі для Карпатської України. З Галичини, Холмщини, Волині й Буковини спішили завзяті юнаки туди, де рішалася доля одної вітки українського народу. В вересні 1938р. "Подкарпатське Руско" вибороло собі автономію й право називатися "Карпатською Україною". Народ з небувалим запалом заходився коло розбудови свого державного й національного життя, не зважаючи на вороже довкілля. До проби сил прийшло в березні 1939 року. Чехословаччина розпадалася. 15-го березня 1939 року Український Народний Збір /Сойм/ в Хусті проголосив святочно незалежність Карпатської України. Шестимісячна еволюція "Срібної Землі" була завершена. Але зараз же послідувало криваве хрищення молоді Української Держави. Єдина опора Карпатської України - відділи "Січі" вступили без вагання в нерівний бій за святе право українського народу бути господарем на своїй землі. Серед загальної суматохи - очайдушний бій тривав повних два тижні. Гори спливали кров'ю, по тюрмах і таборах дикі наїзники масакрували героїських оборонців рідної землі. Вороже насильство тріумфувало. - Та не дуже! Не тільки далекий світ, але й самі вороги України були прямо заворожені нежданим вибухом українського вулкану та повні признання й подиву для воїнів, давно не видаючого в Європі героїзму борців за волю Карпатської України. І не один здумливий політик доглянув у березневих подіях 1939 року перспективу майбутніх бурхливих років: розбуджений і спрагнений вільного життя український велит струсне всією Східною Європою і силою вибере собі належне місце в крузі вільних народів.

oo
o
o ХАЙ ЖИВЕ ЄДИНИЙ СПІЛЬНИЙ РЕВОЛЮЦІЙНИЙ ФРОНТ o
o БОРотьби українського народу ! o
o o
oo

3. Розвал Польщі. Перша більшовицька окупація ЗУЗ. /1938-1941/

Упадок Карпатської України був для українського народу болючим ударом. Але всі здавали собі справу з того, що це тільки початок. Народ міцніше закусив зуби і готовився вперто до другої проби. Мі-

сянці бігли швидко. І. вересня 1939 року почалася німецько-польська війна. Її блискавичний перебіг і швидкий упадок Польщі був для багатьох несподіванкою. Це була мабуть єдина війна, яка обійшлася українському народові без великих кривавих жертв і матеріальної руїни. З тисем з цілої Польщі і з катівні в Картуз-Березі верталися сотні й тисячі українських політ-в'язнів, передових борців українського революційного руху. Серця росли, надії оживали....

А міжтим зі сходу грянула на ЗУЗ більшовицька лавіна. Для українців це не була несподіванка. Після досвіду з Карпатською Україною, цього треба було сподіватися. Про те, що народ на ЗУЗ прийняв більшовиків з прихованою тривогою та ненавистю, зайво говорити.

Насувалося питання: як бути? Чи вступити негайно в бій з новим наїзником? - Це було б нерозумно. Війна розгорялася на світову міру. Виринали нові можливості й тому треба було шадити сили для майбутньої розгрізки. Коли та розгрізка мала би прийти ніхто не знав. З різних зглядів і міркувань Провід українського революційного руху зарядив найбільш доцільний на той час поділ сил. Основа українського самостійницького руху, найбільш зв'язані з тереном революційні кадри, осталися в краю з тим, що всі видніші діячі руху перейшли відразу в підпілля. Доволі помітна частина українських революційних сил, зокрема більшість вчорашніх політв'язнів, що були запроторені по тюрмах західньої й середньої Польщі, опинилися в німецькій окупаційній смузі. Туди на захід, в німецьку зону, відступило перед більшовиками доволі багато українців з Галичини й Волині, зокрема інтелігенції. Еспродовж вересня і жовтня 1939р. перехід через демаркаційну лінію був ще розмірно легкий. За підрахунками закордонної преси, число українців, що перейшли в той час із окупованих більшовиками теренів ЗУЗ на Захід, сягало до 200 000. Але далі перехід став щораз тручіший. Демаркаційна лінія стала "святим непорушним кордоном", сильно обсадженим пограничними військами НКВД. Кожної ночі на кордоні блискали ракети й гриміли вистріли, а вранці люди з прикордонних сел підбирали під штиками прикордонників постріляних людей, що намагалися вирватися з червоного раю. На Бузі, С. локії, Сані й Карпатах виростала нова залізна заслона.

А за цю заслоною починало процвітати "вільне, шасливе й заможне життя". - Мітінги, лозунги, плебісцит, вибори, паради, депутації, ділення землі й панської худоби, клуби, десятихатки, народні суди, "Вільна Україна" за десять копійок, водки в брід, кришка для дорослих, цукорки для дітвори, ялинка, дід Мороз... хто б там перечислив ті всі благодаті, що їх так щедро сипнув для визволених українців ласкавий батько Сталін! Мало того: для задоволення українців, в лютім 1940 року більшовики впродовж одної ночі забрали з хат і вивезли на схід тисячі польських осадників і кольтоністів з Галичини й Волині. Але цей жест українцям мало заімпонував. Народ мимоволі зжахнувся: коли й нас почнуть отак вивозити? - На відповідь не прийшло довго ждати. Іже в квітні 1940 року більшовики зарядили евакуацію всіх прикордонних сел, в глиб краю, наразі понад 30км., переважно на опущені польські кольтонії. Стурбованим людям виясняли, що "трудно, нада укрєплить граніцу".

Весною й раннім літом 1940 року більшовики повели скрізь посилену пропаганду за творенням колгоспів. Найлегше це йшло їм з двірською службою по фільварках, тимбільше, що всюди по дворах сто-

УмА 060
СІМ ЛІТ Боротьби Українського
НАРОДУ 1938-1945

яли готові стирти збіжжя й паші, худоба, реманент. Але народ, господарі, відпекувалися, як могли від цієї благодаті. Остаточним аргументом притисканих до муру селян було - "ми ще пождемо до весни, побачимо, як живуть інші колгоспи", ... А між собою люди говорили підсміхаючись: "Ну, ну, побачимо, чи вони ще втримаються до весни!" І далі починалися безконечні гутірки на тему неминучої близької війни імців з більшовиками.

Більшовики, досягнувши заплановану на 1940 р. /до речі - невелику/ кількість колгоспів на ЗУЗ, задовольнилися тим успіхом і дали людям спокій аж до весни 1941 р. Тоді почали знову... Але народ тоді вже не дуже турбувався колгоспами. У повітрі висіла німецько-більшовицька війна.

Познак наближення тієї найбільш вижидуваної війни було багато, зокрема в прикордонній смузі. Вже від літа 1940 р. почали стягати на кордон маси робітників і будівельного матеріалу та будувати бункри. Роботи над укріпленням кордону велися інтензивно через цілу зиму, а з весною 1941 р. в прикордонну смугу їхали майже безупину колони вантажних автомашин, танки, гармати, кулемети. Більшовицькі агітатори і політруки в приватних розмовах з довіреними людьми постійно натякали, що, мовляв, швидко "пайдьом впійод". Народ радів бачучи ці приготування, бо всі були переконані в неминучості більшовицької поразки. Тільки війна могла принести розвал червоної тюрми народів, що стала справжньою катівнею зокрема для українського народу. Гімна Німеччини з СРСР мала стати для України тою вижиданою черговою історичною нагодою, яку треба було використати для остаточного визволення, для здобуття державної незалежності. Розумінню загалу українців тільки війна могла принести нам радикальну зміну нашої долі. Тільки в ній ми бачили рятуюнок від невідхильної загибелі в добі "мира". Може шасливійшим за нас народам західного світу таке ставлення справи є незрозуміле, тим не менше воно відзеркалює трагічну долю всіх народів під більшовицькою "залізною стопою".

Але більшовицькі весніні приготування мали також свої менш приємні сторони. Це була передовсім поголовна мобілізація всіх чоловіків в армію на т.зв. 45-днівний перевипік, себто, в більшості, до фортифікаційних робіт при кордоні. До цих робіт, зокрема, до копання довжезних протитанкових ровів, притягнено також жіноцтво.

Уночі на 22. травня 1941 р. РЧГД перевело перший масовий вивіз на схід українських родин. Вивозили цим разом тих, чиї сини втікли вже спід більшовицького режиму закордон, зглядчо пішли в підпілля. Другий, ще більш масовий вивіз українців був запланований на день 24. або 25. червня 1941...

Найбільші надії покладав народ під більшовицькою окупацією на самостійницький актив, на свою молодь, на своє підпілля та на ту "резерву", що осінню 1939 р. відійшла була по наказу на захід. Хоч як сильно пильнували більшовики кордону, звязки між обома частинами української суспільності не переривалися. Народ під більшовицькою окупацією своєчасно дізнався про переведену закордоном очистку Організації Українських Націоналістів від зопортунізованих і "земігранщиних" елементів, одобрив її та став по стороні Провідника Степана Бандери. Це ж бо під його прапором опинилися всі найкращі бойові сили українського народу, ті, які досі несли на своїх плечах весь тягар боротьби, які довгі роки каралися по ворожих тюрмах і таборах, ідеоло і морально найздоровіше сини українських сел і міст. - Вже на початку 1940 р. почали вертатися під

більшовицьку окупацію провідні члени українського революційного руху, щоб на місці в 1940, в важких умовах внаслідок якого режиму організувати і підготувати народ до майбутніх рішальних подій. Переводили цю відповідальну роботу в Краю м.ін.сп.п. Дмитро МIRON-СРЛИК і Іван ІЛІМІВ-Легенда. озброєні боєві групи українських революціонерів проходили пробом більшовицький кордон: частина з них падала на кордоні в бій з енкаведистами, багато багато з них попадало в зарокі полон, але більшість таки проди-ралася на місце свого призначення і виконувала одержані доручення. дуже утруднений став побут в прикордонній смузі в червні 1941 року, коли сюди нахлинули маси тайних агентів НКВД, спеціально вишколених і надзвичайно спритних. Було їх повно в кож-ному селі, вони всюді пхали свого носа, всім і всім інтересува-лися, а ночами засідалися у збіжках і лісах по шляхах та безаміт-них стежках, неначе ждали на когось...

Високо-високо в повітрі гуділи мотори. Це були розвідувальні німецькі літаки, які щораз частіше перелітали кордон і слідува-ли за рухами більшовицької прикордонної смуги. З прикордонних сел і міст ішли в глиб Краю чептані вістки про такий же посиле-ний рух німецьких військ по тій стороні кордону, про різні інци-денти на кордоні і т.п. Народ притявни духа ждав нетерпеливо на вибух.

4. Німецько-більшовицька війна. Акт 22 червня 1941 р.

22 червня 1941 року, в неділю на досвітку, здесь усього довже-лезного більшовицького кордону ревнули гармати, загуділи мотори літаків і танків, і через кордон перезалилася могутня німецька лавина. Удар був прямо розторошуючий. Німці перли без стриму вперед, більшовицькі відступали на цілій лінії. Хто міг тоді опер-тися думці, що це настав час остаточного краху червоної тюрми народів?

Українці переживали дні великого підйому. Ніхто не мав най-меншого сумніву, що зараз тепер настала довгождана нагода для України - знов відбудувати своє власне незалежне державне жит-тя. Як виглядали справа під білшовичами, народ знав і до війни по своєму підготувався, беручи під увагу й ту можливість, що там і німці поставитися негативно до українських державницьких стремлінь.

Український революційний самостійницький табір існував і ді-яв, згідно з високими хвилями інтересами українського народу, не звертаючи уваги на те, чи це німцям подобається, чи ні. Не нім-ці, але українці були господарями на українській землі. Німці по-сувалися всеред властиво тільки по наголовніших члехах. Скрізь в запіллі діяли на величчю, але рішені на все боєві відділи укра-їнських самостійників. Вони вступали в бій з відступаючими біль-шовичами та не допускали до грабунків, вивожування майна чи по-промів українського населення з боку червоних окупантів. Тільки по більших містах пришло до важких масах українців енкаведис-тами. Німці вступали властиво без боїв до українських сел і міст.

Всюди стрічалися зі спонтанними маніфестаціями мас на честь Незалежної Української Держави, всюди бачили тризуби, синьо-жовті прапори та написи: "Хай живе Українська Самостійна Соборна Держава ! Хай живе Провідник Степан Бандера ! Слава Україні ! Героям Слава !" і т.п. Майже всюди заставали німці вже зорганізовану українськими самостійниками незалежну українську адміністрацію, тимчасові сільські і міські управи та народню міліцію. Призначені до українських міст німецькі Ортскманданти часто не могли стриматися від виявлення свого подиву і признання свого подиву для зорганізованості і дисциплінованості українців та їх організаційних здібностей. Завершенням тих спонтанних виявів незломної волі українського народу до вільного незалежного державного життя був історичного значення Акт 30. червня 1941 р. На передодні цього акту озброєні українські самостійники - повстанці вдерлися як одні з перших до Львова, опанували радіостанцію, забезпечили Собор Св. Юра й митрополиту палату перед погромом НКВД - істів та поробили всі необхідні заходи до скликання історичних Народніх Зборів. На другий день на хвилях етеру рознеслася по всій Україні і по всьому світі радісна вістка про святочне проголошення Народніми Зборами у вільному Львові відновлення Української Державности на українських землях та про покликання Тимчасового Державного Правління України з Прославом Стецьком - Карбовичем як Премером на чолі.

Небувалий ентузіазм запанував над звільненими теренами України. Радісна вістка бігла від села до села, від міста до міста. Скрізь були негайно скликувані святочні Народні Збори, на яких відчитували універсал про акт 30. червня, митрополиче Послання з цього приводу, Інструкції ОУН і т.п. В церквах відправлялися торжественні Богослуження в наміренні Української Держави. Священники патріоти відбирали від народу присягу на вірність Українській Державі та її Законному Правлінню. Всюди на місцях творилися за почином українських самостійників тимчасові органи української влади - місцеві, повітові, обласні. По всіх трохи більших осередках появлялася незалежна українська преса що діяла з рамени української самостійницької пропаганди. Народ виконував з великою охотою і радісним підйомом всі зарядження рідної влади. Молодь спішила з запалом в ряди народньої міліції та українських військових відділів і шкіл, що творилися по повітових і обласних осередках. Скрізь панував лад. Притамні зброї українського народу не важилися на ніякий більший виступ проти українського правопорядку. Загроза удару по українській самостійницькій ідеї існувала тільки з боку німців.

Німецькі горе - політики, заскочені вирай "самовільним", на їхній погляд державноправним актом українських самостійників, швидко поставились про припинення незалежних українських надач львівської радіо-висильні. Провідника Організації Українських Націоналістів - Степана Бандеру, Премера Українського Державного Правління - Прослава Стецька - Карбовича та ще декількох визначних членів Правління - арештували та вивезли в Німеччину. В пресі наказали помістити відповідне "спростовання", мовляв, ніякого державно-правного акту й не було ...

Тут слід зазначити, що вже перед вибухом німецько-більшовицької війни Провід українського самостійницького руху передбачив можливість протиукраїнських виступів німців і видав згідно з тим відповідні інструкції. Пробним каменем в українсько-німецьких відносинах став акт 30. червня. Після перших ударів по українській самостійницькій ідеї та її носіях, поправні досі відносини різко погіршилися. Українські самостійники, згідно з передбаченим планом -

Поліції", підпорядкованої німецькій жандармерії. На місце Ортс-командантів почали прибувати до повітових осередків Ляндскомісари, підпорядковані окружним Крайсгауптманам. У Львові, як столиці дистрикту Галичина, засів німецький губернатор, зразу Ляш, потім Бехтер. Разом з органами німецької цивільної управи наїхали вже й до менших осередків команди "СД"; себто "Зіхергайтсдінст" а попросту гештапо. Українські адміністративні органи відходили потихо в тінь. Українцям мали вистарчити на майбутнє тільки т.зв. "Допомогові Комітети", що їх люди навчилися глузливо окреслювати як "український Юденрат".

Поволі німецькі окупанти прибирали щораз кріпше до рук загарбані українські землі. Передусім ділили їх так, як це їм було вигідно. Терен між Дністром і Бугом, разом з Одесою "виарандували" союзній Румунії. Решту українських земель поза Галичиною і т.зв. Трансдністрії, окреслили як "Райхскомісаріят Україна" з тимчасовою столицею Рівне та віддали її в беззастережне володіння брутальному кривавому пруському Гавлайтерові Еріхові Кохові та його туполобим генерал- і гебітскомісарам. Омотавши всі загарбані вже українські землі сіткою гештапівських команд і станиць жандармерії, приступили до розправи зі своїм найбільш небезпечним противником на Україні - українським самостійницьким рухом, окресленим офіційно як "Бандерабевеґунґ".

Ежев літніх місяцях 1941 р. фельджандармерія й гештапо почали виловлювати на ОСУЗ в Житомирщині, Рівниччині, Київщині і т.д. - членів "Похідних Груп" з метою не допустити до ширення на цих теренах української самостійницької ідеї, а зокрема, до проголошення Незалежності Української Держави. На Галичину і Голинь німці мусіли наразі махнути рукою. Приловлених людей німці тримали якийсь час по лягках і в'язницях, а відтак примушували їх вертатися назад на захід. Але завзяті юнаки, вирвавшись спід німецького караулу, знов брали маршрут на схід...

15. вересня 1941 р. німці скинули маску. По всіх більших містах України, зокрема у Львові, гештапо перевело того дня масові арешти українських самостійників. Число арештованих ішло в тисячі. Частину з них випущено по якомусь часі на волю, але для багатьох сотень і тисяч українських самостійників розпочався того дня мученицький шлях крізь ославлені німецькі тюрми і концлагри, що мав тривати повних три роки. Не один там і згинув від тортур, чи виснаження. Ці тюрми побудовані будь-коли окупантами України, почали все більше наповнюватись новими українськими політв'язнями. Ще якийсь час гештаповці вивозили ночами менші або більші групи в'язнів, - жидів, українців і поляків - за місто на будьяке урочище і там їх розстрілювали... Між тим почали приходити до українських сел і міст вістки про жахливу й ганебну поведінку німців з воєннополоненими червоноармійцями. В перших тижнях і місяцях війни німцям охоче піддавалися сотні тисяч червоноармійців, які ненавиділи червоне московське ярмо і ніяк не хотіли проливати кров за "батька" Сталіна. Ці вони мали право сподіватися, що німці дозволють їм негайно організувати національні військові частини та допустять їх до святого діла визволення їхньої батьківщини від червоних московських гнобителів. А якщо ні, то бодай відпустять їх швидко домів до мирної праці над відбудовою зруйнованих осель. Та сталося зовсім інакше. Всіх полонених червоноармійців, без огляду на їхню національність, німці почали трактувати як підлюдей, гірш худоби. Полонених тримали задротами під голим небом, на голодових пайках, били їх, знущалися, стріляли з будь-якої причини. Швидко між масами полонених кинулись пошир. і недуги - червінка, тиф... Прийшли холодні осінні дощі, морози... Для смерти настали

несподівано обильні жнива... Скільки соток тисяч полонених зги-
нуло до кінця 1941 року від хворіб, голоду й холоду, годі збагну-
ти. Газети з II-II 1945 р. подають, що впродовж перших 4 місяців
німецько-більшовицької війни по прямому наказу Гейтлера загнано
в сиру землю 600 000 "російських" воєнополонених! - А всього -
згинуло з голоду по німецьких таборах 1,750.000 "російських" по-
лонених. Це діялось в той час, коли німецька пропаганда горлала,
що - ось ми - завдали більшовикам смертельного удару і тепер мо-
жемо дозволити собі відпустити тисячі полонених домів... Еже на
цьому одному жахливому прикладі народ збагнув приховану наразі
мету німецьких окупантів: всяким способом нищити фізичну суб-
станцію українського народу. Швидко виявились і інші, не менш
"успішні способи".

Це був, передовсім, голод. В осені 1941 року і на переднівку
1942 р. цілому Підкарпаття загрожувала голодова катастрофа. Еесь
урожай був знищений повінню. Тисячі людей спід Карпат рушили в
мандрівку на північ і схід з метою купити чи випросити для себе
і своїх голодних дітей бодай кілька кілограмів зерна - на про-
житок і на засів. Треба підкреслити, що весь народ на ЗУЗ в Га-
личині й на Волині пішов усею душею на зустріч голодним братам.
Люди з найбільшою охотою наділювали потребуєчих харчами. Але ця
допомогова акція чатрапила на несподіваний опір збоку німців.
Німці відмовились дати українським організаціям відповідну кіль-
кість транспортних засобів для підвезення збіжжя в навішені го-
лодом околиці. Німецька жандармерія і баншуполіція систематич-
но виловлювала "мішочників" і конфіскувала в них останні грами
випрошеного зерна. На інтервенції українців гестаповські достой-
ники здегнали раменами і в приступі ширості говорили: "Яке це
має значення для Райху, що десь там в Карпатах згине кількадесять
тисяч рабів з голоду?!" Але народ не допустив до цієї катастро-
фи. Незамітними для німецьких посіпаків шляхами ішов українсь-
кий хліб на голодне Підкарпаття. А весною 1942 року українці
власними зусиллями перевезли з Підкарпаття у хлібні околиці Га-
личини около 30.000 українських дітей на доживлення...

Еже осінню 1941 року почали скрізь на окупованих німцями ук-
раїнських теренах діяти біржі праці, ославлені німецькі "Арбайтс-
амти". На всі райони і села були систематично накладані відпо-
відні контингенти, - стільки то й стільки людей треба було від-
ставити до Німеччини на каторжні роботи. Вразу ця бранка прохо-
дила м'ял-більш організовано, так би мовити, бюрократично. Але де-
далі німці почали пораз частіше стосувати "африканські методи"
набору білих рабів, шляхом дикунських облав і "людоловок" - особ-
ливо по містах і по залізницях. Німці намагались забирати в пер-
шу чергу молодь, особливо юнаків, ноби в той спосіб поєбавити ук-
раїну її найкращих і найнадійніших сил. За приблизним рахунком
німці вивезли з України зглядно з т.зв. "Райхскомісаріату" за весь
час окупації понад 2 мільйони працездатного елементу, а з самої Га-
личини ок. пів мільйона. Доля цих білих рабів, особливо тих на-
п'ятованих знавом "Ост" була незавидна. Скільки їх згинуло від
аліантських бомб по різних Гамбургах і Берлінах, скільки вернулося
каліками домів, скільки пропало по різних іттрафлігерах - Бог один
знає...

В парі з ограбовуванням України з її живої сили, йшов безупину
грабунок її матеріальних діб, зокрема харчових продуктів. Збіжжіві,
мясній, молочній і т.п. контингенти вже в першому році німецької оку-
пації були важким тягарем на українське село, а що дальший рік -
цей тягар ставав щораз важчий. Ославлевлена Розенбергівська земель-

UWA 060
CIN AIT
1947-1948
1947-1948

на реформа' на Україні в 1942-р., що полягала внаслідок тільки на перейме-
нуванні більшовицьких колгоспів на "громадспи", мала на меті упростити
якнайкраще механізм ограбування України з харчів. Довезені ешелони нала-
довані харчами йшли як день так ніч з України до ненаситного Райху. Не-
баром чвапився кат України Еріх Кох у літі 1943 р., що німці зуміли ви-
дерти з України багато більше харчів, як це робили більшовики! Ційшло до
того, що на Україні були села, де не стало ні одної корови. Все забрала
голодна німота! Сьогодні нам, скитальцям по різних Баваріях і Тиролях
ясно, чому пересічний "бідний бавор" по 6-ох роках війни має вистайні
10 - 15 корів!

Зрозуміла річ, що народ, збагнувши звірачу породу і людожерні плани
нових "визволителів" України - відразу, стихійно почав ставити опір всім
їхнім злочинним починанням. Зокрема село почало систематично саботувати
здачу людських і харчевих контингентів. Це в свою чергу викликало даль-
ші дикунські репресії з боку окупантів. Терор розшалівся на добре. Спе-
ціальні відділи "Зондерцінсту", зложені з різних "познаньків" і "шльонза-
ків", батальйони кавказських калмуків, узбеків і "козаків" на гештапов-
ській службі, - дико бешкетували по селах, стягали залеглий контингент,
- масакрували стариків, гвалтували жінок, розстрілювали втікаючих людей,
грабували людське добро... Збитих до крові і пов'язаних колючим дротом
зловлених людей тягнули до тюрем, як закладників, щоб при найближчій на-
годі розстріляти їх у відплату за уроєний "замах на діло відбудови"
краю. Найдужче розшалівся німецький терор в осені 1942 р. на Волині й
Поліссі, за відмову давати німецьким вампірам контингенти та, під ви-
гідною, але зовсім необоснованою притокою зв'язків українського населен-
ня з червоними партизанами. Цілі села йшли з димом, сотні людей гинули
день-у-день від куль і багнетів каральних загонів окупанта. В селі Корти-
ліси на Поліссі німці впродовж тільки одного дня вимордували біля 2.000
душ українського населення... Сирізь дунали салви, сирипіли шибениці.
Кати шаліли, впивалися кровю. Сідали з'їтер, щоб незабаром почати бурю.

Німецькому опирові було замало тої крові, яку він захлистується
день-у-день смоктав з українського організму. Їм захотів ще, щоб його
жертва добровільно та й ще з почуттям вдячності віддавала свою кров для
його галапасницького росту. Германському напалеві треба ще було укра-
їнського гарматного мяса, треба було "сікіз" і "аскарів". І ось при
різних частинах Вермахту почали появлятися щораз численніші "доброволь-
чі батальйони", зложені з українців всіх земель. А в квітні 1943 р.
Берлін "ласкаво" дозволив українцям створити аж цілу дивізію т.зв. "Га-
лицьку Стрілецьку Дивізію" під "почесним" знаком СС. Не трохи пізніше,
після досадиного удару на фронті - німці, нарешті дали українцям CONCE-
сію на "ціле" військо - "Українське Визвольне Військо". Умова була одна:
боротися вірно поруч німецького солдата проти "ворога людства", а наго-
родою мало бути по переможній війні "належне місце для українського наро-
ду" в "Новій Європі". Як на ділі творилися ці німецько-українські диві-
зії і "війська", про це хай розкажуть ті закони, які весь час дили і
плють помий на українських самостійників і які з тупою витревалістю за-
кликали народ "терпеливо чекати" і до кінця триматися німецької клямки.
Народ дав свої відповіді на довжасні німецькі залицяння, створюючи само-
тужки Українську Повстанчу Армію, УПА.

Свою звірячу природу і злочинні пляни по відношенні до до українського народу підтвердили німецькі наїзники, відступаючи зі східних українських земель в 1943 році. Всі відступи й хвиливи протинаступи вони використовували для нещадного нищення українського населення і його майна. Зокрема люто шаліли німецькі "бл'онд-бестії" на Донбасі і взагалі на Лівобережжі. Божевільне нищення всіх споруд українського важкого промислу, палення всіх осель, садків, хліба й паші на лахах, безглузда спроба евакуації всього мирного населення на захід враз зі всім живим реманентом, - садистичне мордування, хто пробував ухилитися від цього дикого наказу, - одним словом - тактика полишення ворогові "спаленої землі", "Сагари" - все це залишиться навіки в пам'яті українського народу, як проклятий спомин про наїзників із заходу. На краю пам'яті з "останньої хвилини" залишили по собі німецькі злочинці й на ЗУЗ. Куди тільки проходила фронтова лінія, де тільки фронт задержувався бодай на кілька днів, там німецькі "культуртрегери" грабували й палили села, гнали насильно тисячі народу до фронтових робіт під ворожим обстрілом, забирали в ясир українську молодь до Райху... Багато про це могли б розказати - лінія Стрипи, Поділля, Підкарпаття... Жахливі цифри фатального білянсу трьохрічної німецької окупації теренів східної Європи, опубліковані недавно більшовиками, відносяться бодай у 60 процентах до українських земель.

ЄДИНО РЕВОЛЮЦІЙНИЙ ШЛЯХ
РЕВОЛЮЦІЙНІ МЕТОДИ БОРотьБИ
ДОВЕДУТЬ ДО СТВОРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ !

б/ Організація відпору.

Можна собі уявити, яке глибоке потрясення пережили українські народні маси, пізнім літом 1941 року, бачучи зрадливі непоправно безглузді й brutальні удари в ідею незалежності України з боку німців. Ще їх, туполобих німців не навчив 1918р.! Та до таких зрадливих ударів ми вже привикли й навчилися інстинктивно в відповідальний момент давати правильну відповідь на питання: свій чи ворог? Могли собі різні непоправні опортуністи в найбільш натяганий спосіб "пояснити" і виправдувати brutальну й безглузду політику німців на Україні, - українські самостійнички-революціонери Актом 30 червня 1941р. здерли відразу маску з німців і заставили їх показати народові своє справжнє обличчя: ось вони, нові наїзники імперіалісти, закляті вороги незалежної української держави. Ось з ким прийдеться нам ще звести бій за остаточне визволення України!

Справу комплікував факт, що найбільший історичний ворог України - імперіалістична Москва ще далі існувала, далі висіла важкою зморою над Україною. Продовж певного неозначеного часу треба було по відношенню до німців зберігати засаду, що "ворог мого ворога є моїм союзником". Бо справжнього союз-

ника в українців як давно так і тепер не було. Але ж бо й обидва вороги, і німці і більшовики, швидко виявились союзниками між собою в однодушному поборюванні українського самостійницького руху. Наприклад вже на переломі 1941 і 42рр. у німецькому загіллі, зокрема на Білорусі, появились групи червоних партизан, яких метою було дезорганізувати це загілля та підготувати ґрунт до повороту більшовиків. Червоні партизани застосували чортівську тактику. Вони оминали одвертих ударів з німцями, натомість зривали залізничні шляхи й мости та вбивали з засідок поодиноких німців. Цим робом вони провокували дикунські репресії з боку німців по відношенню до цивільного населення, бо німці, відразу почали приміювати збірну відповідальність. Людність зі спалених і погромлених німцями сіл мусіла зтікати в ліси і хоч-не-хоч приставати до червоних банд. Це й було метою червоних бандитів: загнати якнайбільшу кількість населення під свою команду.

Літом і осінню 1942 року червоні партизани почали шораз дуже проникати на північно-західні українські землі, себто на Полісся, Підляшшя, Холмщину й Волинь. Вони не тільки стягали репресії з боку німців на українську людність, але й самі давалися дуже взнаки населенню: грабували харчеві продукти й одяг, вбивали неприхильних їм громадян і т.д.

От через що український народ не міг залишитися в "незтральній позиції", ждучи пасивно на вислід війни двох своїх ворогів. Він мусів виступити активно на арену боротьби, як третій незалежний чинник на найбільшому побоєвищі сучасної війни. Німецько-більшовицький "дует" мусів перейти в більш скомпліковане "тріо".

В першу чергушло про зорганізування всенародної самооборони перед фізичним винищенням з боку нацизмів. Ініціаторами і організаторами самооборонної акції були українські самостійники, з яких чимало перейшло вже в віросні 1941 року в повне підпілля. До населення України видано цілу низку заряджень і практичних вказівок, яких зміст, зоключено, в таких точках:

не йхати добровільно в Німеччину, бо там где українців ка-торга, голод, злидні, каліцтво, смерть;

не дозволити себе ограти з харчевих продуктів;

працю в пром-госпах організувати так, щоб якнайбільше хліба залишилося в осаді;

не йти на гарматне месо в "добровольчі батальйони" за ін-тереси німецького імперіалізму;

організувати по всьох постійну партизанську службу, встановити алярмові сигнали, приготувати собі, добрі криївки. Все це на випадок негайного наскоку на себе німецьких або більшовицьких грабіжників і погромників;

творити на місцях самооборонні боївки для відбивання нападу менших погромницьких чи грабіжницьких груп, насильного звільнення арештованих односельчан, відбирання зграбованого майна і т.п.

Винищувати безпощадно всяких зрадників народу, німецьких вислужників і сепестів...

На ЗУЗ справа зорганізування самооборонної акції була куди лекша як на ОСУЗ, через те, що тут справно діяла від довгих літ налагоджена організаційна сітка революційного самостійницького підпілля. Куди важче представлялася справа на ОСУЗ і ПідСУЗ, де

UWA 060

СІМ АІТ Бороться

1938-1945

народ попав відразу під важкого більшовицького терору й шпів-лізько-енкаведівської системи під такий же кривавий терор ні-мецьких окупантів. Але на цих землях діяли вже від літа 1941 р. сотки, а далі тисячі часто безіменних героїв українського само-стійницького підпілля і їм якраз треба відзначувати, що й ОСУЗ й ПдСУЗ вклинулися у всенародній самооборонний рух та не сто-яли вже безрадні й безборонні перед самозаєм знахабнелих оку-пантів. Самооборонна акція, організована українськими самостій-никами на ОСУЗ і ПдСУЗ, зрятувала для України багато соток ти-сяч юнацтва, а для населення сотки тисяч пудів зерна й інших харчових продуктів.

Та на цих самооборонних заходах не можна було обмежитися. В міру затягання війни ворожий терор посилювався ще дужче. Са-ме життя наводило українцям необхідність загострення форм самооборонної акції. Так прийшло вже під кінець 1942 року до творення українських збройних відділів, які розпочали одверту боротьбу проти окупантів України.

•oo

о		о
о	МІСЦЕ УКРАЇНИ І СУЧАСНІЙ ПОЛІТИЧНІЙ СИТУАЦІЇ	о
о	БУДЕ ВИЗНАЧУВАТИСЯ САМИМ УКРАЇНСЬКИМ НАГОДОМ	о
о	І ПИТОМИМ ТЯГАРЕМ ГОРОДІ ВЛАСНОЇ	о
о	РЕВОЛЮЦІЙНО-ВИЗВОЛЕНОЇ БОРОТЬБИ	о
о		о
о	oo	

з/ Українська Повстанська Армія /УПА/.

Коліскою Української Повстанської Армії були Підлісько-Захід-ні Українські Землі, себто Волинь і Полісся. Тут були найсприят-ливіші обставини для творення українських повстанських загонів. Як вже було згадано, під кінець 1942 року на цих теренах найдужче рознісся був подвійний німецько-більшовицький терор. Волинські й Поліські ліси та болота найшвидше заповнилися втіча-чами від терору і пресліювання наїзників. Народ на ПЗУЗ завзятий, не захотів сидіти у лісах безчинно. Захована літом 1941 року зброя опинилася наново в надійних руках українських месників. Начолі новосформованих збройних відділів стали найбільш завзя-ті й підприємливі українські самостійники. Вони діяли органі-зовано, за директивами Проводу українського революційного руху. Називали себе для відрізнення від червоних партизан - україн-ськими повстанцями. Трохи згодом - восню 1943 року устійнено остаточно назву цієї нової сили - "Українська Повстанська Ар-мія, в скороченні УПА.

В місяцях лютому, березні й квітні 1943 року українські повс-танські відділи виступили на території майже всієї Волині і По-лісся одночасно проти німців, як атакуюча сторона. Сміливим нас-тупом вони захопили з свої руки цілий ряд помешних міст і міс-течок, розбиваючи, роззброюючи й розганяючи німецькі залоги. По-встанці розбивали табори з інтерноданими людьми, визволяли політ-в'язнів з німецьких тюрм, поребировали з свої руки господарські ба-зи окупанта - лігони, магазини й утвари. На заклик команду-вання УПА всі українські чушмани й поліцаї, яких німці й без то-го почали були масово роззброювати, арештувати й розстрілювати

перейшли зі своїх станиць зі зброєю в руках у ліс до повстанців.

Збройне повстання українського народу на ПЗУЗ було великим і несподіваним, але вповні заслуженим ударом для німецьких окупантів. Їх адміністративний апарат тріщав, їх авторитет безповоротно падав. Вони намагалися рятувати ситуацію хмарами листівок, закликів, вияснень, погроз, а одночасно стягати більші сили для розправи з повстанцями. Але опанувати положення вони аж до кінця вже не були в силі. Більші й менші бої з німцями були на денному порядку. Бої були оборонного й зачіпного характеру. Німцям завдано багато поразок. Німецькі окупанти виходили тільки "переможцями" в акціях бомблення з літаків, палення і грабування безборонних сіл та мордування неозброєного мирного населення. Але кожній німецькій злочині стрічався тепер з належною відплатою.

Самооборонні й зачіпні відділи УПА були від самого початку спрямовані також проти червоних партизан, як висланників імперіалістичної Москви. Відділи УПА стримали просування червоних з півночі на українські землі, розгромили чимало їхніх банд, знищили їхні укріплення та табори та стали кріпкою ногою на північних кордонах української території.

З Волині й Полісся повстанський рух перенісся скоро й на інші українські землі. Весною й раннім літом 1943 року появилися збройні відділи УПА в Житомирщині, Кам'янець-Подільщині, Вінниччині, Київщині, Чернігівщині, Білоцерківщині і т.д. Повстанці громили як німецьких так і більшовицьких зайдів і грабіжників і своїми діями втагали найширші народні маси в вир боротьби за вільне життя на рідній землі.

В липні й серпні 1943 року почали творитися в Галичині, зокрема в Карпатах, збройні відділи "Української Народної Самооборони" /УНС/, яких метою було обороняти населення перед насильствами з боку червоних партизан, т.зв. "колпаківців" та німців. Червоних відперто з Карпат. Карпати стали організаційною й вишкільною базою для всіх нових відділів УНС. Г.осені й зимою 1943р. німці повели сильний наступ на табори відділів УНС, з метою ліквідувати українську збройну силу Галичини в зародку. Відділи УНС видержали цю пробу задовільно. Німцям завдано низку дошкульних ударів. В перших місяцях 1944 року бої з червоними парашутистами й партизанами, яких все більше напихалося в лісисто-Підкарпаття, та з німецькими каральними відділами, які посиленням терором хотіли здавити визвольні змагання українського народу. Зокрема завзяті були бої з червоними партизанами за "Чорний Ліс" у Станіславівщині в квітні, травні й червні 1944р. та з німецькою дивізією в Долинщині в липні 1944 року. Це був останній більший бій з німцями на українських землях, з яких вони вже раз на завжди уступали. Для українського народу та для його збройного рамени - УПА починався новий, може найважчий, розділ боротьби за своє життя і волю - друга тотальна більшовицька окупація.

Відступ німців і їхніх союзників з українських земель, як рівно ж просування фронтової лінії, використали українські збройні відділи для масового здобування зброї, амуніції, обмундирування і т.п. військового майна. На Поділлі і в Карпатах здобуто чимало зброї - головно німецької й мадярської - шляхом роззброювання відступаючих відділів та захоплення військових магазинів.

В цій акції взяло масово участь все українське населення - від малої дитини до старенького дідуса - бо всі вже зрозуміли неоцінену вартість зброї для народу, що прагне жити свободним життям. Тепер ця зброя познить найкращу службу в руках українських воїнів-повстанців.

г/ Під збройною охороною УПА.

Як позначилося існування і дії УПА в житті українського народу в другому періоді німецької окупації? - Вплив УПА на ціле життя українського народу був величезний і наскрізь додатний. Впродовж кількох місяців УПА стала найбільш популярним чинником в житті народу на Україні. В ній бачив народ не тільки свого оборонця й месника, але й справжню народню владу. Під охороною збройних відділів УПА українське громадянство швидко й радо відбудовувало своє життя, зруйноване сваволею окупантів. Мирна праця на рідній землі продовжувалася. Відкривалися знову різні ремісничі застатки і заводи харчової промисловості, як млини, молочарні, м'ясарні і т.п. Народ знав, що працює тепер для себе. Працювали школи. Віджило культурно-освітнє життя, проявляли свою всебічну діяльність органи суспільної опіки. Установлювані Головним Командуванням УПА земельні комісії розділювали опущені заїдами землі між безземельними та малоземельними селянами. Про загальний лад і безпеку дбала власна жандармерія й поліція. Заряджена Головним Командуванням УПА частинна мобілізація населення в ряди рідного війська проходила всюди задовільно. Покликано до життя старшинські й підстаршинські школи, Український Червоний Хрест, медсестерські та санітарні курси, вишкільні курси для юнацтва і т.п. По всіх селах відбувався правильний військовий вишкіл і перевишкіл молодих і старших річників. Всі накази й заповіді незалежної української влади виконувались охоче. Так у визволених від німецьких та московських окупантів районах і областях України творилося незалежне свободне життя.

д/ За єдиний фронт поневолених народів.

Та не тільки в житті українського народу позначився величезний додатний вплив УПА. Сам факт її повстання та її дії мали переломове значення для дальшого ходу історичних змагань на сході Європи. УПА стала тою третьою силою на східно-європейському побоевищі, на яку почали все більше орієнтуватися всі загрожені обидвома імперіалізмами народи. Не тільки технічно-матеріальна сила УПА, але в ще більшій мірі - її морально-ідейна сила, її боеві гасла: "Воля народам! Воля людині!" "За незалежні держави всіх поневолених народів! Поневолені народи - єднайтеся в боротьбі проти імперіалізмів Москви й Берліна!" і т.п. - виявили непоборний, прямо магнетичний, освідомлюючий і притягаючий вплив на різнонаціональні маси пішаків, що ними досі довільно сували тирани на східно-європейській шахівниці. Яке це мало практичне значення, про це окупанти могли швидко переконатися на власній шкірі. Своїми діями УПА внесла насамперед різкий розділ між німецькими окупантами та їхніми

UWA Doc
CIN AIT
1938-1945

понезільними "союзниками". Широко і зміло поведеною пропагандою та тактозною поведінкою УПА спонучала різні чужонаціональні: мадярські, словацькі, бельгійські і ін. військові частини на німецькій службі відмовлятися від участі в погромах мирного населення. Ці німецькі "союзники" радо зговорювалися з Командуванням УПА в справі свого неутралітету в боротьбі українського народу з наїзниками, а в багатьох випадках давали себе роззброювати повстанським відділам і відходили домів, а навіть у ряди УПА.

Дуже великий вплив мала пропаганда Політвідділу УПА на численні відділи Бермахту й "шутманшафт-батальйонів", зложені з бувших полонених червоноармійців підсоветських національностей, як грузинів, вірмен, азербайджанців, узбеків, татар, киргизів іт.п. В численних листівках з'ясувалось їм питання, за що бореться УПА та закликалось їх переходити на сторону УПА, творити з її рядах власні національні частини та разом з українським народом боротися проти спільних ворогів - імперіялістів: німців і більшовиків. Ця пропаганда мала великий успіх. До лав УПА перейшло чимало згаданих вояків, між ними й росіян, які хоробро й чесно билися від тепер поруч українських повстанців проти агентів Гітлера й Сталіна. Також чимало червоних партизан пристало до українських повстанців, бо шойно зустріч з УПА відкрила їм очі на суть боротьби на Україні й на сході Європи. Ця акція творення єдиного військового й політичного фронту поневолених народів сходу Європи, Кавказу й Азії знайшла своє завершення й оформлення на Першій Конференції згаданих народів, що відбулася з ініціативи Головної Команди УПА в листопаді 1943 року.

oo
o
o БОРОТИСЯ ЗА УКРАЇНСЬКУ ДЕРЖАГУ o
o ОЗНАЧАЄ СЬОГОДНЯ СТИЛЬКИ,ЩО БОРОТИСЬ ЗА ВОЛЮ ВСІХ o
o ПОНЕВОЛЕНИХ БІЛЬШОВИЦЬКОЮ МОСКВОЮ НАРОДІВ! o
o o
oo

е/ Створення Української Головної Визвольної Ради /УГВР/

Українська Повстанська Армія - діяла й діє не тільки як збройна, але й як першорядної ваги політична сила України. Але політичною боротьбою українського народу УПА не керувала й не керує. До цього були покликані інші політичні чинники.

Як відомо, УПА почала організуватися за постановою й дорученням Організації Українських Націоналістів-самостійників/ОУН/. Але організатори й керівники УПА зовсім не мали в плані робити її збройною організацією одного політичного осередка. УПА мала стати формою зв'язу всіх бойових сил українського народу. В рядах УПА знайшлися люди різних політичних переконань і зовсім незалежно від партійно-групової приналежності. В той спосіб УПА стала збройним раєм і дорогоцінною власністю цілого народу.

Як всаукраїнська /збройна передовсім/ організація, УПА мусіла дістати політичне очолення одним всаукраїнським верховним політичним чинником. В місяці червні 1944 року, значить на пере-

додні другеї тотальної окупації всіх українських земель більшовиками, дійшло з ініціативи УПА - до створення Української Головної Визвольної Ради /УГВР/, як верховного всеукраїнського політичного центру. Як читаємо в універсалі, виданому з тої нагоди, "в УГВР об'єдналися представники українських революційно-визвольних сил та різних політичних середовищ з усіх українських земель, які визнали самостійницьку платформу за єдино правильну у визвольній боротьбі українського народу за Українську Самостійну Соборну Державу". УГВР стала "найвищим керівним органом українського народу на час його революційної боротьби, аж до створення уряду УСРД". Від того часу УГВР керує всією революційно-визвольною боротьбою українського народу на українських землях і їй саме, як політичному загальнокеруючому українському центрі, підпорядковувалась зокрема УПА, як збройний чинник. Цей стан триває й досі.

6. Друга більшовицька окупація /1944-45/.

а/ Червоний терор.

Під кінець 1943 року вже навіть найбільші оптимісти зрозуміли, що німці котяться нестримно в пропасть та що всі українські землі швидко, чи пізніше опиняться знов під більшовицькою окупацією. Програну німців всі уважали заслуженою карою за їхні злочини. Ніхто не жалів за ними, але перспектива повороту більшовиків застала не одного здригнутихся.

До березня 1944 року більшовики опанували майже цілу Белінь і Полісся, а в Галичині Тернопільщину, Коломийщину і частину Станіславщини. Більшовицькі частини загналися також на Буковину й Закарпаття. Відтак наступила на кілька місяців передиха. Під кінець червня більшовики рушили знова до наступу і впродовж липня і серпня загорнули майже всю решту етнічно-графічних земель України. Так літом 1944 року dokonалася друга тотальна окупація України наїзниками з півночі.

Цим разом більшовики вже не церемонилися з народом на ЗУЗ так, як при першому "визволенні" в 1939 році. Тепер вони вже не приховували своїх намірів - використати сучасну війну між іншим, на те, щоб завдати вирішальних ударів українському народові, знищити всі його активні сили та змусити його стати раз на завжди слухняним знаряддям у руках кремлівських володарів. Повертаючись у 1944 році на Західні Українські Землі, більшовики мали заздалегідь виготовлений план максимального використання їхніх господарських і людських резерв для успішного проведення останньої фази війни. Натрапивши на одностайний організований опір народу, застосували негайно всі випробувані чортівським апаратом НКВД способи й методи мордування, з метою зламати нас як нарід вже в ході цієї війни.

Одним із перших заряджень більшовицьких властей до "визволеного" населення був наказ загальної мобілізації чоловіків у червону армію. Тому що майже ніхто не хотів голоситися добровільно на призовні пункти, більшовики задумали перевести мобілізацію при допомозі безперервних облав на села й ліси. Їм йшло про те, щоб за всяку ціну виловити весь зброєздатний чоловічий елемент. "Мобілізованих" в той спосіб людей кидали майже

UWA 0640
СІМ ЛІТ Тернопільської Української
1928-1945

голіруч негайно на фронт, в першу боєву лінію, під німецькі кулемети або призначували на знищення - чи то в підвалах НКВД, чи на каторжних роботах у заводах і копальнях Донбасу, Уралу, Сибіру. Не оминуло цієї долі й українське жіноцтво. Їх також більшовики мобілізували масово до каторжних робіт у віддалених околицях Сюз.Сюзу.

Облави на села й ліси були поєднані звичайно з дикими погромами населення. "Істребительні стради" йшли з охотою на безборонні села з метою поживитись чужим добром, награвувати до схочу, дати волю своїм дикунським інстинктам, а при тому співняти "священний патріотичний обов'язок" по відношенні до "радянської вітчизни" і "батька" Сталіна, - розстрілюючи масово кляте "бандерівське" населення, палячи українські села, арештуючи людей... До погромницьких акцій українського населення НКВД притягало різнож найбільш здеморалізовані, жорстокі й вороже наставлені до "хахлів" московські частини червоної армії. Вони зокрема відзначилися масовим /"колективним"/ гвалтуванням жінок і дівчат, з тому числі також нелітніх дітей і стареньких бабусь, заражуючи їх звичайно сибірським сифілісом.

Зрештою світові назагал відомо з преси, як гуляли й гуляють "сталінські секселики" в окупованих, чи так "визволених" ворожих країнах, таких як Румунія, Мадярщина, Німеччина і ін. Не краще вони поводитись й поведатся в "мятежній" - "братній" Україні...

Перемарш червоної армії через українські землі був поєднаний крім того з безоглядним рабунком населення. Голодні й обдерті солдати забирали силою від людей всі харчові продукти, які не були добре заховані, худобу, птицю і т.п., а також всякий одяг. Це було різно ж у плані кремлівських володарів. Вони знали з багатого досвіду, що голодом і холодом можна теж успішно ламати хребет народу. Решту мають доконати наложені державою й безоглядно стягані обов'язкові поставки хліба, мяса, молока, ярини і т.п., начувано високі податки в грошах, мільярдові "позики перемоги", різні каторжні норми і т.п.

Це успішнішим засобом для досягнення вимірної мети, остаточної ліквідації резолюційного руху українського народу, - мало стати плановано більшовиками масове переселення всього ненадійного елемента з Західньої України на Сибір, при чому мали бути евакуйовані цілі області. Уже ранньою весною 1944 року більшовики розпочали були на Волині й Поліссі масову евакуацію населення з на 30 - 50 км широкої прифронтової смуги на схід. Це саме вони хотіли порозвести літом 1944 року і в Галичині, зокрема на Підкарпаття. Як звітували в той час з Галині, більшовики визначили вже були навіть місце на величезний концлагер на Сибірі для українців із ЗУЗ, а саме Ойра-Тура. Стримались з переведенням цього плану тільки зі страху за свій транспорт, загрожений дуже сильно діями УПА. Наразі обмежились до вивозів... найнебезпечніших "бандерівців".

Арештування людей під замітом приналежності до руху "бандерівців" не порозивалися й не порозиваються ані на один день. Арештованих людей евакуації намагаються чортівськими тортурами зламати і змусити стати їхніми ексцотами в акції поборювання українського самостійницького руху. З цією метою вони, буває, виарештовують цілі села, по кілька сот людей, щоб мати з чого вербувати своїх агентів-донощиків. Дуже помітний є факт, що давня більшовицька метода - цькувати бідних на багатих -

тепер завела зовсім. Народ тримається добре й солідарно.

За вістками, що надходять останніми місяцями в Україні на еміграцію, червоний терор на Україні далі маліє. Малі й великі облави на села й ліси провадиться безупинно. Москва хоче за всяку ціну зламати хребет українського народу. До цього вона змагала завжди, а тепер зокрема їй спільно з цим ділом з огляду на можливість третьої світової війни. Погромні й військо-ві акції НКВД чергуються з провокативними "зверненнями" уряду й партії УРСР до членів ОУН, УНА, УГРР, СР і т.д. - з закликами до такого то речиння "вийти з лісу" й піддатися на ласку й не-ласку більшовиків. Звірські розправи за зловленими в облавах людьми /наприклад нечужані в Європі "полюди ватувант" на старомосковську моду з часів Івана Грозного й Петра Великого/ ведуться під акомпанімент більшовицької пропаганди /преса, ра-діо, мітінги/ про надзвичайно "ліберальне" ставлення радянської влади до збаламученого "бандерівцями" населення.

Більшовики всіма силами сприяють "великому вимиранню" укра-їнського населення, що має якраз тепер місце. Майже по всій Ук-раїні маліють тепер пошесті, головно плямистий і черевний тиф, що забирають великі жертви серед населення. На ЗУЗ, головно на Підкарпаття, в села, де зимерло 500 - 600, а то й більше душ! Є підозріння, що більшовики планово поширюють ці пошесті на ук-раїнських землях. В кожному разі, більшовицька влада не робила досі ніяких серйозних заходів для поборювання пошестей. Навпаки, через систематичне палення сіл і заганняння людей в підземні нори більшовики спричиняються до ще більшого їх поширення. Крім тифу, другою язвою українського населення є статеві недуги, зок-рема сифіліс, занесені на Україну і взагалі в Європу "сталінсь-кими орлами" з Сибіру.

Отакі речі діються зараз за "залізною заклоною" в той час, ко-ли частина світової преси співає пісні на честь Сталіна й біль-шовиків, як "спасителів" світу...

"Сплюндрували нашу Україну катової віри німці з москалями, бодай вони переказилися!" - стверджував з лютою досадою Шевчен-ко в листі до Кухаренка перед сто літами і це саме треба сказа-ти сьогодні. Червоні наїзники намагаються всіма силами донишити Україну, скривавлену німецькими катками й воєнними діями.

Одночасно з вищезгаданими заходами більшовиків по відношен-ню до українського народу йдуть намагання Москви якнайшвидше зрусифікувати західно-українські землі. До Львова і інших міст на ЗУЗ нахлинули зі Сходу цілі маси різних урядників і службов-ців, енкаведистів, студентів і різної іншої "радянської інтеліген-ції", які відразу надали цим містам чисто "руського" характеру. Недобитків справжньої української інтелігенції більшовики зас-тавили фізичним й моральним терором до собачого вислугування імперіалістичним україножерним планам Кремля. На окрему увагу заслуговує похід Москви проти національної української греко-ка-толицької церкви в Галичині й Карпатській Україні. В квітні 1945 року НКВД вивезло й вивезло на заслання весь греко - католицький єпископат і взагалі чільніших представників духовен-ства. На позбавленні своїх пастирів духовенство й вірних роблять безупинний brutальний наскок, з метою заставити їх виректися унії й підпорядкуватися безоглядно московському патріархатові. На Карпатській Україні греко-католицька церква практично вже не існує. Сприлло цій невчасній і шкідливій акції місцева москво-фільське населення. Галицьке духовенство й народ ставлять рішу-

UWA 060
CIN AIT
1922-1945

чий спротив усім русифікаційним намаганням більшовиків. Але й тут позначився вже вилом "вовчечата, хоч беззубі, вже повзають серед нас", як писав Франко. 1 травні цього року повстал у Львові "Ініціативна група по возведенні греко-католицької церкви з русскою православною церквою" з відомим о. Гавриїлом Костельником на чолі. Більшовики відразу визнали її як єдиний тимчасовий правно-адміністративний орган греко-католицької церкви. Але решта духовенства рішуче заперечувала проти цієї акції й висунула домагання - звільнити слід арешту ув'язненого митрополита й єпископів. Як скінчиться ця боротьба за українські душі, сьогодні ще важко сказати. Одне є певне, що український народ ніколи і ні за яких умов не зігне добровільно карку під brutальне московське ярмо.

oo
o
o КАПІТУЛЯЦІЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ ПЕРЕД БІЛЬШОВИКАМИ o
o БУЛА БИ РІГНОЗНАЧНА З ТОГО САМОГУБСТВОМ! o
o
o СМЕРТЬ СТАЛІНСЬКО-БІЛЬШОВИЦЬКИМ ЗАГАРБНИКАМ! o
o
oo

б/ Загальна характеристика українського самостійницького табору.

На українських землях проходить зараз затяжна, послідовна боротьба двох непримирно ворожих сил: окупантської, московсько-більшовицької, енкаведівської і української самостійницької народньо-революційної. Ця боротьба ведеться безупину, зі змінним щастям і змінною натугою.

Повертаючись на Західні Українські Землі в 1944 році більшовики були приготовані на опір і труднощі з боку українських самостійників, але такої сили зорганізованості вони аж ніяк не сподівалися. Більшовики далеко недоцінювали сил ОУН і УПА і щойно на ЗУЗ вони перемкнулися, якого грізного противника мають проти себе.

Зорганізований українським самостійницьким табором народ на ЗУЗ поставив завзятий єдинодушний спротив проти всіх заряджень і заходів Кремля, що змагали до фізичного знищення українців, отже проти мобілізації в червону армію, чи на каторжні роботи в більшовицькому запллі, проти примусових евакуацій, проти контингентів і т.д. Одночасно народні маси почали примінявати активні самооборонні дії проти всякої погани, що її червоні наїзники намагалися заціпити в здоровий організм народу, а в першу чергу почали систематично винищувати найжорстокішими способами всяких зрадників, вислужників, донощиків, сексотів. Крім того, народ дав свою беззастережну всесторонню піддержку своєму авангардові в боротьбі за життя і волю - збройним відділам УПА.

Цей над сподівання сильно зорганізований одностайний опір населення намагалися більшовики зламати "лобовою" атакою, повівши в серпні й вересні 1944 року безупинні облави на ліси й села та намагаючись стероризувати народ жорсткими розпра-

вами й погромами. Але не досягнули мети. Навпаки, народ загнали масово в добре організовані й заправдані в боях ряди УПА та ще дужче зв'язали його з українським самостійницьким революційним табором.

СУН, УПА, УГЕР є сьогодні рішучими чинниками на Україні. На них орієнтується і їм карно підпорядковується все населення на ЗУЗ, на них свої найкращі надії покладає все населення на ОСУЗ. Вся революційна боротьба на Українських Землях проходить сьогодні під загальним керівництвом УГЕР, як визнаної народом верховної влади України.

Український самостійницький табір опановує поза більшими містами все життя на ЗУЗ. В багатьох теренах, особливо там, де цьому сприяють теренові умовини /гори, ліси, яри, балки, багна, плавні/ потворилися майже "самостійні республіки", куди не мають вільного доступу ніякі вороги українського народу. Гсім життям сел, районів і т.д. кермують зміло станичні, районкові, окружні, обласні й краєві провідники, господарчо-фінансові, військові, зв'язкові, пропагандизні, освітні й інші референти. Про контролю й безпеку дбає СВ /Служба Безпеки/, народна поліція, жандармерія УПА і різні охоронні відділи. Під господарським зглядом село зовсім усамостійнилося і відгородилося від ворожого міста. Коли немає алірму, що "орда йде", життя й праця в "республіці" проходить зовсім нормально. У випадку небезпеки весь небоездатний елемент зникає в добре розбудованих підземних криївках, а самооборонні відділи і військо шикується до бою. Ціла Україна похоча сьогодні на один великий воєнний табір

Найнадійнішою опорою незалежного життя українського народу сьогодні є Українська Повстанська Армія - УПА. Вона від самого початку була і є чисто народньою революційною армією. За три роки свого існування УПА розбудувала свої організаційні форми, випрацювала й засвоїла нові прийоми боротьби з наїзниками, виплекала власні старшинські й підстаршинські кадри, загартувалася в боях - і дуже зросла чисельно. Сьогодні більшовики однозгідно признають, що відділи УПА своєю боевою вартістю перевищують найкращі енкаведієвські "спец-отряди". **Озброєння відділів УПА** є різноманітне, але добре. Зброї, зокрема, автоматичної є подостатком, аmunіції теж. Обмундировання різне, в більшості "німецько-мадярське", здобуте в боях і захоплене в магазинах підчас просування фронту. Забазлечення бійців УПА - задовільне. Господарська референтура працює справно. Народ дуже радо складає на утримання своєї Армії контингенти харчів, возни, полотна, шкір, тютюну іт.д. Магазины УПА не стоять порожні.

Санітарна служба спочиває в руках "Українського Червоного Хреста", себто майже в цілості в руках українського жіноцтва. УЧХ несе санітарну поміч і спіку не тільки раненим і хворим бійцям УПА, але також помагає, як і чим може, всьому потребуючому населенню. Однак лікарських сил є замало, а недостача ліків є прямо катастрофальна.

Почавши з зими 1942-43 рр. озвалася з усіх закутків України тверда мова кулеметів, що стала відповіддю українського народу на ворожі намагання закувати його в кайдани.

На цій садинокі зрозумілій для загарбників мові український

UWA 060
СІМ АІТ
1928-1945

народ розмовляє зі своїми ворогами до сьогодні і розмовлятиме на ній так довго, доки остання нога імперіялістичного наїзника не зникне з України.

oo
o
o ВСЕ НА ДОПОМОГУ КРАЄГІ, ЯКИЙ БОРЕТЬСЯ!
o
o
oo

в/ Д і ї У П А .

Більші й менші акції відділів УПА проти червоних наїзників є на денному порядку. Ї вони зачіпні й оборонні. Найбільше зачіпних акцій переводили відділи УПА в перших тижнях і місяцях поворотної більшовицької окупації. Метою цих акцій було не допустити до швидкого закріплення більшовиків у терені, зокрема не дати їм можності розбудувати адміністративний апарат та перевести мобілізацію населення в ряди Ч.А., зорганізувати сітку сексотів і т.д. Ці акції продовжуються постійно. Відділи УПА переводять вдалі наскоки на районні центри більшовицької адміністрації, розбивають вже зорганізовану управу, зокрема нищать военкомати, НКВД й НКГБ, визволяють в'язнів з тюрем, забирають або палять всі архіви й документи, ліквідують партійців і інших ворогів народу. Через ці наскоки більшовики перебувають в постійній тривозі, а населення даного району має на деякий час - часом місяць і більше спокій. Такими наскоками ліквідовано рівнож ряд т.зв. опірних точок, себто спеціально розбудованих і уфортифікованих енкаведівських станових на життєво важних для УПА відтинках терену.

З метою спаралізувати рух погромних груп більшовиків у терені, невеликі відділи УПА влаштовують на них засідки при шляхах. Засідки звичайно дуже добре вдаються. В той спосіб, зокрема літом і осінню 1944 р. розгромлено чимало ворожих колон і здобуто зброю. В боях із засідок паде звичайно багато ворогів без замітніших власних втрат. В одній з таких засідок на шляху між Рівним і Гошею на Голині весною 1944р. був важко ранений, а потім згинув генерал Батунін, командуючий "першим українським фронтом".

До постійних улюблених постійних акцій УПА зачіпного характеру на більшу скалю належать рейди відділів УПА за заздалегідь уложеним маршрутом. Завданням рейдів є :

нищити по дорозі менші більшовицькі відділи, окупантську адміністрацію й сексотів.

зв'язувати й держати в постійному шаху більшовицькі сили в районних центрах, не дозволяючи їм виїздити на погромні акції в терен.

відвертати увагу більшовиків від осередків УПА і важливіших осідків керівних чинників українського революційного руху, змушуючи їх іти в погоню за рейдуючими відділами.

зрешті - вести посилену самотійницьку пропаганду серед населення України, показуючи народові наглядно власну українську збройну силу, влаштовуючи мітінги, поширюючи самотійницьку літературу, тощо.

Рейдів, як сказано, є дуже багато. Із важніших слід згадати - більші й менші рейди із ЗУЗ /Галичини й Волині/ на схід, у Житомирщину, Уманщину, Вінниччину, Київщину і т.д., а також за Дніпро, у Чернигівщину, Слобожанщину, Полтавщину... Далі рейди на Буковину, Карпатську Україну й на захід поза "лінію Керзона".

Відділи УПА з засади стараються уникати великих затишних боїв з військами НКВД, які вперто намагаються навязати українським повстанцям винищувальний бій тоді, коли мають величезну чисельну й технічну перевагу. Ретати підчас великих облав на ліси, коли більшовикам часом пощастить оточити великими силами /10 - 30 тисяч/ відділи УПА, доходить до більших боїв оборонного характеру.

Найбільше таких боїв було на Волині й Поліссі /Сарненщина, Костопільщина/ в березні й квітні 1944 року, коли більшовики оточували силою одного-двох полків менші українські відділи в силі одної-двох сот, сотні чи куріня. Завзяті бої тривали часом кілька днів. Більшовики йшли при піддержці артилерії й танків, а то й літаків, по кілька разів в атаку на оборонні становища українських повстанців, намагаючись за всяку ціну їх знищити. Звичайно мали дуже високі криваві втрати - до 100, 200 й 300 вбитих, а успіху майже жодного, бо українські відділи проривалися скрізь вороже кільце з розмірно невеликими втратами. Найголосніший був великий оборонний бій під селом Гурбами в Кременеччині 24.квітня 1944 року. Більшовики ввели там в дію около 30.000 війська. Зі сторони УПА брало участь в тому бою до 5.000 воїнів під командуванням С. "орбея". Українські відділи пробилися з оточення, маючи втрати всього около 100 чоловік.

В Галичині найбільше оборонних боїв було пізною осінню 1944 року і зимою 1944-45р. підчас великих облав військ НКВД на цілі райони й лісові масиви. В тих акціях брало участь від 10 до 40 тисяч більшовиків. Українські відділи маневрували силою від 1-3 курінів. З замітніших боїв слід згадати: бій під Лопушною в Золочівщині, бої в Чорному й Голухівському лісах в Станіславщині в листопаді 1944 року, в Рогатинщині в грудні 1944р. і - і найважчі оборонні бої за "незалежність" Упівської "республіки" на Гуцульщині /центри Космач - Кабе/ зимою й весною 1945 року. В цих останніх боях впало понад тисячу більшовиків в тому числі багато старших.

Менших оборонних та оборонно-заціпних боїв і сутичок відділів УПА з більшовиками годі перелічити.

Про героїчну боротьбу українського народу проти червоних наїзників за своє життя й волю - в світі наразі глухо. Тільки від часу до часу ляконічний комунікат перерве цю мовчанку. Так наприклад, 6.липня 1945 року лондонська радіовисильня подала в своїй вечірній аудіції на польській мові наступне повідомлення:

"Від ряду днів Червона Армія /властиво НКВД - прим. наша/ стоїть у кривавих і дуже багатих на втрати для неї боях з Українською Повстанською Армією /УПА/, яка останнім часом скріпила свою бойову діяльність і акцію відпору проти комуністичного режиму."

Також від часу до часу пильним і витревалім радіослухачам на чужині пощастить зловити пізнім вечором або в ночі передачу підпольної радіовисильні УПА на хвилі 41-42м, часом на хви-

UWA 060
СІМ ЛІТ Боротьби Українського
НАРОДУ 1938-1945

лях між 450 - 550 м., а дехто твердить, що й на хвилях Київської радіостанції /1200,5 м/.

Втікаючі спід більшовицької окупації постійно привозять вістки про дальші бої УПА з НКВД в Карпатах, про рейди відділів УПА на ОСУЗ, про "упівські республіки", про співпрацю відділів УПА з відділами АК /польської "Армії Крайовей"/і т.п.

На боротьбу українського народу, зокрема на його авангард-УПАрмію, сьогодні орієнтуються вже всі сусідуючі з Україною народи, рівнож поневолені більшовицькою Москвою, зокрема білорусини, балтійські народи, кавказькі, а останнім часом також мадари, румуни, словаки, а то й хорвати, серби й болгарі. Цей факт матиме величезне практичне значення для дальшого розвитку подій у східній, південно-східній і середній Європі.

oo

о		о
о	СОВЕТСЬКИЙ СОЮЗ - ЦЕ НЕЧУЖАА ФОРМА	о
о	ГНІТУ, ПОНЕВОДЕННЯ, ЛІЗИСКУ	о
о	Й ВИНИЩУВАННЯ ЛЮДИНИ ТА ЦІЛИХ НАРОДІВ!	о
о		о
о	ВСІ ДО БОРОТЬБИ ПРОТИ АНТИНАРОДНОГО,	о
о	РЕАКЦІЙНОГО, СТАЛІНСЬКО-БІЛЬШОВИЦЬКОГО ЦЕНТРУ!	о
о		о
о		о

oo

7. Е м і г р а ц і я.

Остання війна викликала найбільшу досі в нашій історії еміграцію з України. Загальне число українських скитальців в Європі оцінювали в осені 1944 року на кругло 5 мільйонів. Дехто каже, що це число трохи завищене, дехто знову твердить, що занижене. На це число зложилось:

- полонені в 1939 році українці з бувшої польської армії, втікачі від іспід більшовицької окупації в 1939-41 рр./одні й другі були zatrudнені в більшості в німецьких фабриках, копальнях і в сільському господарстві/;

около 2 мільйонів депортованих насильно з "Райхскомісаріату Україна" робітників т.зв. "остарбайтерів", до каторжної праці в заведеннях воєнного промислу, копальнях і на рілі - в цілому райху й окупованих німцями країнах західної Європи;

около пів мільйона таких же примусових робітників з ЗУЗ, далі - сотки тисяч полонених українців з Червоної Армії, яким пощастило пережити голодові й тифозні масакри в німецьких таборах воєннополонених в перших місяцях німецько-більшовицької війни;

сотки тисяч. бувших солдатів українців з різних німецьких частин Вермахту, частин СС, Галицької Дивізії, УВБ, РСА, поліції, протилетунської оборони і т.д. що їх насильно змобілізовано.

і сотки тисяч українців-втікачів перед другим більшовицьким заливом всіх українських земель в 1944 році.

Окремо треба згадати понад 2.000 українських політв'язнів, що вийшли щасливо з німецьких концлагерів /це ті, що їм саме гештапо закидало політичні "злочини", стже члени Тимчасового

Державного Правління України з 1941 р., члени ОУН, УПА/ та понад сто тисяч українських селян і робітників, що перейшли через жакливі концлагері і штрафлягери під замітом різних саботажів".

На цьому місці слід крім того, ствердити, що відмінно від 1939 р. - в 1944 р., напередодні 2-гої більшої окупації ЗУЗ, керівні чинники українського самостійницького руху видали наказ, що всі боєздатні елементи мусять залишитися в краї і взяти чинну участь у боротьбі України з нацизмом. Найвищий теперішній керівний орган українського народу Українська Головна Визвольна Рада /УГВР/ вислала закордон своє Закордонне Представництво. З чинних учасників теперішніх визвольних змагань України виїхали на чужину літом 1944 р. тільки ті, які дістали на це виразний дозвіл, згідно наказу, отже необхідні співпрацівники Закордонного Представництва УГВР, інваліди УПА, жінки і діти упавших у боях учасників збройної боротьби і т.п. Закордонному Представництву УГВР підпорядковувалися всі ті круги українського громадянства на чужині, які визнають українську самостійницьку ідею і які опинилися поза межами батьківщини вже давніше, в роках 1939 - 43 часто незалежно від своєї волі, як наприклад, українські політв'язні, депортовані робітники, воєни мобілізовані в ряди німецької армії і т.п.

Внаслідок "добровільної" і примусової репатріації число української еміграції на терані б. райху зменшилося дуже сильно, приблизно до пів мільйона. Це ті, що ніяк не хочуть вертатися шляхом контролюваним через НКВД, під ласкаве проміня сталінського "сонечка". Вони розкинені зараз по всіх окупаційних зонах Німеччини і Австрії, а вони в Італії і Франції. Доля їхня важка. Найбільше мучить українських скитальців непевність завтрашнього дня і незасованість їхнього правно-політичного становища. Між іншим, при переведженні подекуди зараз тепер офіційних реєстрацій всіх "авселендерів", місцеві адміністративні органи відмовляються записувати українців як бездержавних, тільки записують їх як горожан Польщі, ЧСР, Гумунії, згідно зі станом в 1939 р. /Охочих записатися як горожан СРСР вже мабуть немає/.

Українські скитальці живуть у більшості в дуже важких умовах, через брак помешкань, одягу, опалу і відповідної кількості та якості харчів. Відношення місцевої німецької чи австрійської людності до всіх "авселендерів" є наприхильне, а то й вороже. Німці злі, що чужинці "з'їдають призначені для них харчі", займають призначені для них помешкання і т.п. Вони забувають /а радше ніколи про це й не думали!/, що впродовж цілої війни вони жили в більшості за рахунок харчів і багатств, нагромаджених з цілої Європи, а передовсім з України, та що взагалі всі матеріальні цінності в Німеччині з останніх літ є обильно злиті крізь потім мільйонів новітніх рабів з усієї Європи, і знов насамперед з України. Тепер вони хотіли б як найшвидше позбутися "утяжливих авселендерів". Українські скитальці змагаються до якнайкращого zorganizовування свого збірного життя на чужині. Організаційні форми, рамки, назви є різні і доволі часто змінюються. Наприклад, раз є це "Комітет бездержавних українців", раз "Об'єднання українців", "Установа опіки і допомоги", а завтра може ще інакше, далі - "Український Червоний Хрест", "Братство св. Андрія" і т.д.

UWA Doc
СМ ЛІТ Боротьби Українського
НАРАДУ 1938-1945

Названі організації ставлять своїм завданням подавати українським громадянам на чужині всьому можливу допомогу, організують шкільництво, різні курси, різні об'єднання працівників, влаштовують культурно-мистецькі імпрези, як - виступи хорів, оркестр, дитячих балетів, виставки мистецьких виробів і т.п. Під цим зглядом українці - зокрема в національно-мішаних багатонаціональних таборах для сиріт під опікою УНГФ - дуже помітно й додатково вибиваються на чужому місці, та здобули собі загальне признание, як нація з дуже високо розвинутою культурою.

Нікуди правди діти, є серед маси українських сиріт на чужині люди, яких головною життєвою метою є якнайкраще влаштувати своє особисте життя, зтікати якнайдалше від більшовиків і від європейських клопотів та знайти собі десь за морем другу, кращу батьківщину. Але загальна українська сирітська безумовно живе думками й турботами про рідний край, про Україну, про рідних і близьких, що стоять у важкій боротьбі з червоним окупантом. Найчастіше питання в розмовах українців на чужині є - "Коли ми вернемося на Україну?" - Ніхто не хоче погодитися з думкою, що це вже кінець війни, що вже настав "вічний мир". Що принесла світові ця війна? Не стало, що прайде, "фашистських" хижаків, але багатством, багатством народам не стало від того ані трохи легше. Червонизм, наболілих і заплутаних політичних питань є далі повна й то не тільки в Європі. На "одній ності", а може вже на "одній п'ятій" земної кулі дані панують людський гніт, терор, забриханість, голод, злидні, неволя - одним словом - стан, зовсім суперечний тим високим ідеалам і ідеям, за які йшли в білі мільйони найкращих синів демократичного світу. Може західні демократичні держави визнають вже благодать миру, - для України його немає. Там ведеться далі боротьба народу за своє життя й волю і думки нанісуть безумовно до рідного краю. Дуже велике враження й співчуття в масах українських сиріт викликало "Звернення до всіх українських воїнів, що перебувають поза межами Батьківщини", підписане Президією УНГФ, Генеральним Секретаріатом Гітлерових Справ УНГФ та Головною Командою М.А. - з липня 1945р. В цьому зверненні теперішні керівні органи Українського Народу пригадують українським воїнам-сирітам на чужині героїчну боротьбу українського народу за Самостійну Українську державу та закликають їх - вертатися на українську землю, щоб взяти активну участь в боротьбі в рядах Української Повстанської Армії. А всіх тих, що з будь-яких причин мусять залишитися на чужині, відозва закликає - віддати всі свої сили, весь труд - на службу Батьківщині і його боротьбі й в ніякому разі не вкрити соромом імені України. Такий священний наказ передає своїм сирітам на чужині Український Народ, що бореться, чиниватися і переміг.

Цей наказ відбився голосною луною в масах українських сиріт - цей наказ буде виконаний.

Горстке життя навчило українців рахувати в першу чергу на свої сили. Наймогутнішою основою сили українського народу є його незламна віра в остаточну перемогу світла над темрявою, та в тріумф Правди над Неправдою. До цього останнього бою за перемогу вічного Добра й Справедливості над злом і обманом готується весь світ. Цю остаточну розправу основних елементів життя світу й людства передбачив геній України - Шевченко, коли в одному зі своїх передсмертних вірнів кинув плам'яний визов - запит, даючи одночасно на нього відповідь:

"Чи буде Правда на землі?"

Повинна бути! Бо сонце встане

І осверчену землю спалить!"

Людство стоїть напередодні вирішення цієї страшної незвідчильної війни...